

Krzysztof Dybciak

"Proszę pokazać język", Stanisław Barańczak, "Teksty" nr 1 (1975) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 18/4 (58), 81

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) BARAŃCZAK Stanisław: Proszę pokazać język. "Teksty" 1975 nr 1 s. 72-85.

Celem szkicu jest prześledzenie powojennej ewolucji różnych koncepcji słowa poetyckiego. Autor wyróżnia cztery okresy rozwoju: 1949-1956, 1956-1960, 1960-1968 i od 1968 do dziś. Następnie rozpatruje trzy najważniejsze opozycje wyznaczające pole rozwiązań. Pierwsze przeciwstawienie wyznacza walka słów ogólnych ze słowami konkretnymi; bliżsi słowom konkretnym są poeci pokoleń 56 i 70, natomiast słowa-powszechniki bardziej odpowiadały twórcom z pokoleń 49 i 60. Inne dwa bieguny, między którymi oscylowały teksty poetyckie ostatniego trzydziestolecia, to słowa odświętne (idiom konwencjonalny) i słowa codzienne (idiom konwersacyjny). W artykule zanalizowano także stosunek poetów do słowa cudzego i do słowa własnego, czyli do koncepcji polifonicznej i homofonicznej.

BP/58/13

K.D.

(II) BARAŃCZAK Stanisław: Słowo - perswazja - kultura masowa. "Twórczość" 1975 nr 7 s. 44-59.

Próba zdefiniowania funkcji perswazyjnej jako jednego z wyróżników specyfiki zjawisk tekstowych występujących w obrębie kultury masowej. Za istotne cechy owej funkcji uznane zostają: 1) emocjonalizacja odbioru, oparta na zasadzie bezrefleksyjnej recepcji; 2) unikanie dysharmonii pomiędzy kodem nadawczym i odbiorczym (posiłkowanie się kodami "sprawdzonymi"); 3) dążenie do łatwej orientacji aksjologicznej odbiorcy i zwalnianie go od decyzji alternatywnych. Swoistość perswazji w tekstach słownych wynika - zdaniem autora - z następujących czynników: 1) ustalonej przez tradycję wagi przekazów słownych w formowaniu wyobraźni o świecie; 2) silnie osadzonej w tradycji kodyfikacji słownych chwytów perswazyjnych i 3) perswazyjnych możliwości tekstów literackich.

BP/58/14

K.Z.